SPROOKJES ENZO

LESMAP

ter omkadering van de voorstelling

KAT MET LAARZEN

Een ondeugend verhaal op kousenvoeten

Poëtisch theater vol verbeelding en interactiviteit
voor iedereen vanaf 5 jaar

Vertrouw jij een kat die laarzen aanheeft en praat? Wij niet, of wacht… misschien toch wel? Want deze kat is een ongelofelijk beest: hij kan toveren! Ik heb horen zeggen dat hij een bedelaar in een prins heeft veranderd, en een reus in een muisje… En dan heeft hij er ook nog voor gezorgd dat zijn baas een kasteel kreeg en met de dochter van de koning kon trouwen!
Die kat dus… die met laarzen!

We verwachten je, tussen het stuivende meel van onze windmolen. We willen je een verhaal vertellen dat je misschien al gehoord hebt, maar dat je vast nog nooit gezien hebt zoals wij het je laten zien.

De kat laat weten dat, als je komt, je misschien, heel misschien… zijn laarzen een keer mag passen.
Miaaauw!

Spel: Jo Jochems
Concept & scenografie: Pietro & Marcello Chiarenza
Regie & belichting: Pietro Chiarenza
Coproductie: Perpodium
Fotograaf: Rudi Schuerewegen
Illustraties lesmap: Sanne Vanderkrieken
Met steun van de Taxschelter van de Belgische Federale Overheid

Beste leerkracht en ouder,

Met deze lesmap willen we materiaal aanreiken om te werken rond enkele thema's uit de voorstelling. We gaan het hebben over de personages, de molen en de kat.
We hebben denkoefeningen, spelgericht lesmateriaal en enkele creatieve opdrachten samengesteld geschikt voor de 3e kleuterklas en leerlingen van het 1e en 2e leerjaar. In de tekst vind je ook enkele moeilijke woorden (in het vet). Deze woorden komen voor in de voorstelling. Dus overloop ze zeker eens.
Verklap zeker niet te veel van het verhaal. Zo blijft de voorstelling spannend!

De theatercodes

Bespreek op voorhand met de kinderen hoe je jezelf gedraagt tijdens een theatervoorstelling.
* Bij het begin en het einde van de voorstelling gaan de lichten in de zaal uit. Het wordt donker en dat betekent dat de voorstelling begint of helemaal gedaan is.
* Tijdens de voorstelling blijf je mooi zitten en stoor je de andere kinderen niet.
* Tijdens de voorstelling is het publiek rustig. Je mag wel lachen als je het grappig vindt.
* Wanneer een acteur duidelijk een vraag stelt aan het publiek, mag je als publiek het antwoord zeggen. Maar soms is een acteur luidop aan het nadenken. Dan blijft het publiek stil. De acteur maakt het zeker wel duidelijk als je mag antwoorden.
* Na de voorstelling geven we een luid applaus! Zo laten we zien dat we de voorstelling leuk vonden.

En voor de leerkracht, ouder:
* Geef kinderen de ruimte om zelf de voorstelling te beleven. Goedbedoeld uitleg geven aan kinderen rondom jouw, kan een unieke beleving tegenwerken.
* De kinderen mogen best meeleven met de voorstelling, ze mogen reageren op wat er gebeurt op scène. Maar grijp wel in als ze onnodig lawaai maken.
* Gelieve geen foto's te maken tijdens de voorstelling.

Na het theaterbezoek

Laat de kinderen in de klas hun verhaal doen. Het is voor kinderen niet vanzelfsprekend te verwoorden wat ze van een voorstelling vinden, laat hen daarom gewoon even ventileren en vertellen wat ze gezien, gehoord, gevoeld hebben. Ze kunnen, wat ze hebben meegemaakt, misschien verwerken in een vrije tekening.
Achteraan de lesmap vind je meer uitleg rond de nabespreking.

Veel plezier!

SPROOKJES ENZO

Leopoldlei 87
2660 Hoboken
www.sprookjes.be

Contact: Maya Van Puymbroeck
maya@sprookjes.be

INHOUD

1. Jij als acteur p. 4

* Marcel, de molenaar p. 5
* De kat met laarzen p. 6
* De koning p. 7
* De prinses p. 8
* De reus p. 9

2. De molen

* Wat is een molen? p. 10
* Een molentje maken p. 11
* Brood bakken p. 13

3. De kat

* De kat en de mens p. 14
* Kat met laarzen schilderen p. 16
* Tikspelletjes p. 18

4. Nabespreking p. 19

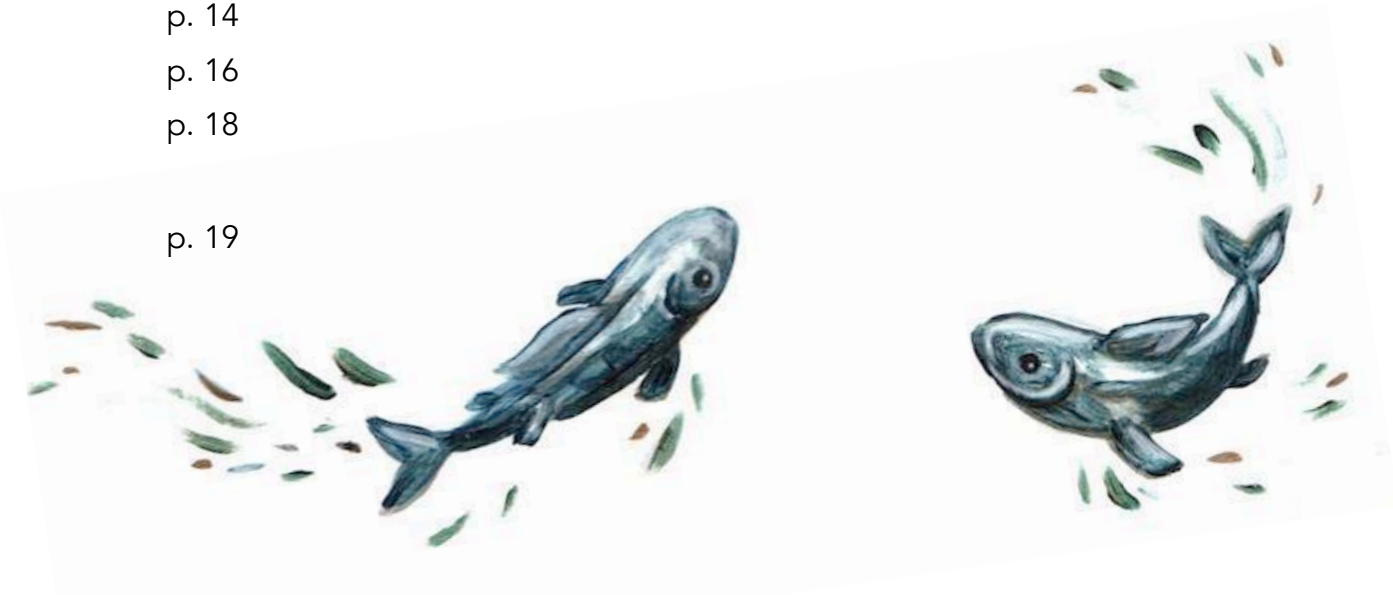

1. Jij als acteur

Misschien ken je al het sprookje over de kat met laarzen, misschien nog niet. Een sprookje is een oud verhaal met veel fantasie en wat magie. Kijk je er ook naar uit om het sprookje in het theater te gaan zien? Dan leren we best eerst de figuren kennen uit dit sprookje. Want het zijn er wel wat.

Eerst heb je de vader, hij is een molenaar.
Een **molenaar** werkt met een grote molen.
De molenaar heeft drie molenaarszonen.
Het verhaal gaat over de jongste molenaarszoon, Marcel.

Marcel krijgt een kat. Een kat met laarzen!
De kat ontmoet de koning. De koning eet graag.
Hij heeft een mooie dochter, een prinses.

Dan heb je ook nog de reus. Die woont in een groot kasteel.
De reus lust wel graag een kat…

Alle figuren in het verhaal hebben een eigen karakter. Sommigen zijn verlegen, anderen trots. Sommigen zijn heel lief, anderen erg gemeen. Stel dat jij een acteur bent in het theater, dan moet je aan het publiek laten zien wie je speelt. Maar hoe laat je aan iemand zien dat je verlegen en bang bent? En hoe laat je zien dat je groot bent?
Zo groot als een reus.

Drama oefening

We gaan de figuren bespreken en proberen hun karakters eens na te spelen. Als de kinderen deze hebben geoefend, kunnen ze de bewegingen samen doen in een zaal. Geef als leerkracht voorbeelden en doe zelf gerust mee. Vertel op voorhand dat er niet wordt uitgelachen en dat we respect hebben voor elkaar. Je mag zeker attributen gebruiken zoals laarzen, een paraplu, een laken en kronen.

* Marcel, de molenaar

Marcel is de jongste zoon van de molenaar. Hij is verdrietig.
Zijn vader sterft. En hij krijgt niet veel van zijn vader.
Marcel krijgt een kat. Zijn oudere broers krijgen veel meer.
Daar is hij niet zo blij mee.
Marcel is arm. Hij heeft niet veel, alleen een kat…

De kat zegt dat Marcel een **Markies** zal worden.
Een Markies is een rijke man van adel.
Een Markies heeft ook een kasteel en veel land.

Bespreking van het karakter

Misschien ben jij ook de jongste van je gezin.
En misschien kreeg je al eens wat minder dan een ander.
Of kreeg je zelfs helemaal niets.
Hoe heb je je toen gevoeld?
En hoe zou jij je voelen als je helemaal niets zou hebben?

Hoe zou een arme mens zich bewegen, denk je?
En als je ook veel honger zou hebben?
Beweeg je snel of langzaam? Sta je recht of gebogen?
En hoe zou je kijken?

* De kat met laarzen

De kat kan heel sierlijk bewegen.
Hij is trots op zijn mooie laarzen.
Die heeft hij gekregen van Marcel.
Hij is heel snel en kan goed konijnen en vogels vangen.
De kat is ook heel slim. Hij heeft een plan bedacht om de arme Marcel rijk te maken.

Om Marcel rijk te maken, moet de kat liegen en bedriegen. Liegen tegen de koning, liegen tegen de boeren en liegen tegen de reus.

Bespreking van het karakter

Heb jij ook al eens gelogen? Een leugentje om bestwil? Waarom heb je dat toen gedaan? En ben je dan betrapt, of kon je net zo goed liegen als de gelaarsde kat? En wat vind je er van als iemand tegen jou liegt?

Hoe beweegt een kat?
Kan je zoals een kat snel en speels bewegen?
En kan je, zoals een kat, goed sluipen en jagen?
Hoe zou een kat lopen met laarzen aan?

Hoe zou je kijken als je een kat was?
En welke geluidjes maakt een kat?

* De koning

De koning is heel rijk. Hij heeft een heel groot kasteel.
Hij is trots op zijn kasteel en op zijn dochter, de prinses.
Hij is niet zo erg slim, want hij gelooft de leugens van de kat.
De koning krijgt veel eten van de kat. Daar wordt hij blij van.
Omdat hij graag eet, is hij ook een beetje dik.

Als de koning ergens naartoe wilt, rijdt hij rond in een koets.
De koets van de koning is een mooie kar met grote wielen.
De koets wordt vooruit getrokken door paarden.
De koning kan rusten in zijn koets.
Want de **koetsier** bestuurt de koets met paarden.

Bespreking van het karakter

Wat zou je kopen als je heel rijk zou zijn?
En waar zou jij in willen wonen?
Zou je graag een koning of koningin zijn?

Hoe zou de koning zich bewegen?
Hij is heel trots. Hoe toon je dat?
En hoe beweeg je als een dikke koning?

* De prinses

De prinses is lief en rustig.
Ze is een mooi, slim meisje.
De prinses kan goed dansen,
zelfs met een paraplu.

Bespreking van het karakter

Zou je graag een prinses of een prins zijn?
Hoe moet een prinses zich gedragen?
En hoe zou ze bewegen?

Hoe zou de prinses spreken?
Zou ze heel netjes spreken?

Kan jij mooi met een paraplu dansen?

* De reus

De reus is niet zo lief. Hij is eigenlijk gemeen.
Hij eet alles graag op, zelfs mensen.
De reus woont in een kasteel.
Een kasteel dat de kat wel zou willen.
De reus is ook niet zo slim.
Ook hij gelooft de leugens van de kat.

Weet je wat de reus ook kan?
Hij kan in elk dier veranderen…

Bespreking van het karakter

In welk dier zou jij graag veranderen?
En in welk dier net niet?

De reus is heel groot en breed, hoe kan je dat nadoen?
Hoe zou de reus wandelen?
Met kleine stapjes of met hele zware stappen?

Hoe zou de reus kijken?
Kijkt hij lief of net heel boos?

Hoe zou de reus praten?
Met een piepstem of een diepe stem?

2. De molen

* Wat is een molen?

Mensen maken molens om hen te helpen. Het is een werktuig.
Sommige molens draaien door de wind, de windmolens.
Sommige molens draaien door stromend water van een rivier,
de watermolens. Dit zijn de twee bekendste molens.
Molens waren vroeger de belangrijkste werktuigen in de landbouw.
Tot de stoommachine en motoren werden uitgevonden.

In dit sprookje heeft de molenaarsfamilie een windmolen.
Een windmolen heeft vier grote **wieken**, dit heet een wiekenkruis.
De wieken draaien rond en rond als de wind ertegen blaast.
Het wiekenkruis hangt vast aan een groot wiel dat in de molen zit.
Die draait dan ook mee. Dat wiel zorgt ervoor dat er vele andere
wielen ook meebewegen. Zo kan er graan gemalen worden.
Dat graan wordt gemalen tot bloem of meel.
En dat meel kan je gebruiken om lekker brood mee te bakken.

De **molenaar** zorgt ervoor dat alles goed werkt in de molen.
Hij draait ook het wiekenkruis naar de richting van de wind.

* Je kan een gratis schoolbezoek aanvragen in de werkende windmolen van Boechout. Je wordt dan rondgeleid door een echte molenaar. Kijk op hun website voor meer informatie en contactgegevens: **www.densteenenmolen.be**.
* Leer meer bij over molens met de molenmaatjes op de leerrijke, interactieve kinderpagina van **www.molens.nl**.

* Een molentje maken

Vertel eerst over de molen. Je kan de kinderen vragen of ze al eens een molen hebben gezien, hoe die eruit zag en wat die deed. Een molentje maken is niet zo gemakkelijk. Je hebt er wat geduld voor nodig… maar als de molen af is, heb je er wel veel plezier aan!

Wat heb je nodig per kind?

* een blad stevig A4 papier
* een schaar
* een sterke tak uit de natuur (of een satéstok)
* een stuk buigzaam ijzerdraad van 20 cm
* 2 grote kralen van ongeveer 1cm
* priknaald (of breekmesje voor de leerkracht)
* 4 stukjes sterke kleefband (bvb. papiertape)
* eventueel een lijmstift
* leerkracht: kleine kniptang én fijne buigtang

Mogelijkheden om het papier te versieren:

* Blazen met rietje en ecoline;
  vanuit het midden naar de kanten.
* Beplakken met stukjes gekleurd vloeipapier.
* Wolkjes, vogels tekenen met krijt en
  eventueel met blauwe ecoline overschilderen.

Stap 1

Plooi je papier naar een vierkant.
Knip het stukje restpapier er af.
Als je wil, kan je dit vierkant nu
versieren langs beide kanten.

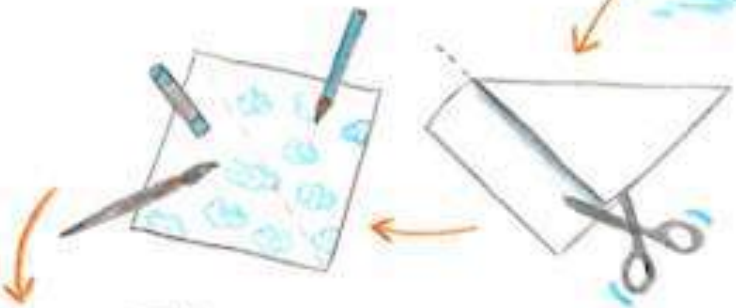

Stap 2

Plooi je vierkant naar een driehoek.
Maak open en knip op alle vouw-
lijnen tot 2cm van het middenpunt.

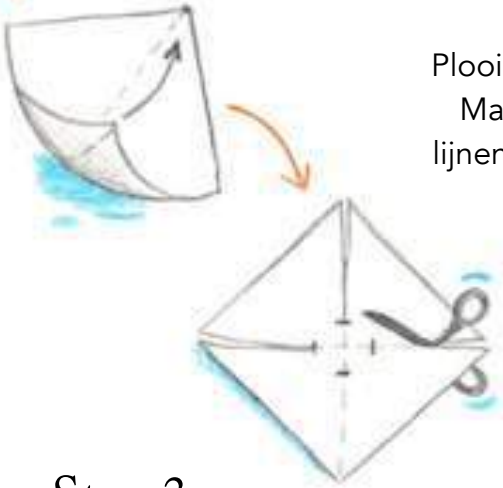

Stap 3

Kleef de 4 punten vast in het
midden met de kleefband en
eventueel wat lijm.

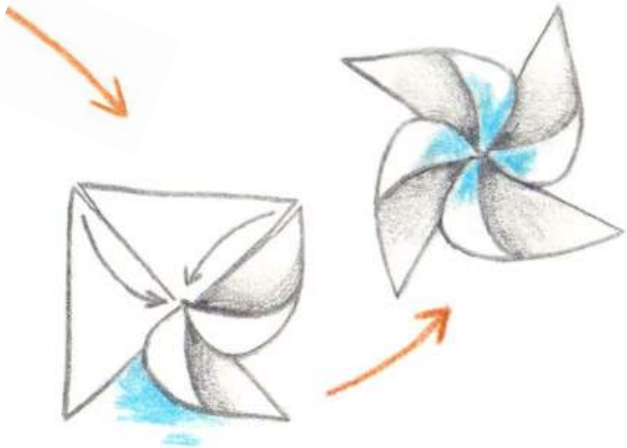

Stap 4

Maak een gaatje in het midden.
Of de leerkracht kan een sneetje
met een breekmes maken.

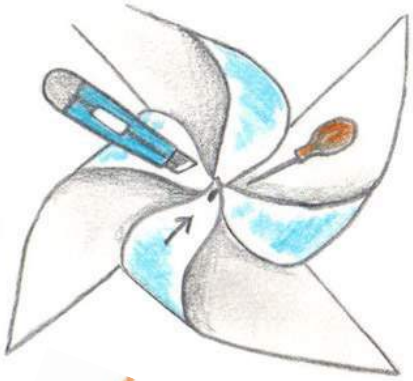

Stap 5

Draai het ijzerdraad stevig rond de
bovenkant van tak. Hou 5cm over.
Rijg er een kraal door, dan volgt
de molen, en dan terug een kraal.
Plooi het stukje ijzerdraad om
met de plooitang en knip de
overschot af met de kniptang.

Klaar om te blazen!

* Brood bakken

Ofwel maak je als leerkracht het deeg al op voorhand. Leuker is natuurlijk als de kinderen dit ook zelf mogen kneden in kommen!
Hier kan je een leuk filmpje zien over hoe kinderen brood maken: **https://schooltv.nl/video/brood-kinderen-maken-en-bakken-brood/**
Laat ook wat echte graanstengels zien aan de klas.

Ingrediënten voor 20 broodjes

* 1500 gr meel (brood & banket) + extra
* 30 gr. droge gist
* 30 gr. of 3 theelepels zout
* 90 tot 100 cl lauwwarm water
* 4 theelepels olie of vloeibare boter
* Extra: noten en rozijnen

Benodigdheden

* 1 grote kom
* 20 kleinere kommen
* Vochtige handdoeken
* Bakpapier
* Extra: ovenvast schaaltje
* Oven met bakplaten

Stap 1

Doe de meel in de grote kom en voeg de droge gist en het zout toe. Laat het zien aan de hele klas. Je kan een kind laten mengen met een hand. Dit mengsel verdeel je in de kleinere kommen.

Stap 2

Voeg lauwwarm water toe aan de kommen met meel en laat de kinderen het kneden tot een soepel deeg.
Zorg ervoor dat de kinderen met 1 hand kneden en dat de andere hand proper blijft om de kom vast te houden.
Begin met niet te veel water, je kan altijd water toevoegen.
Doe ook in elke kom een klein scheutje olie.
Als het deeg te plakkerig is, kan je wat meel toevoegen.
Het deeg is klaar als je het als kauwgom uit elkaar kan trekken en als het niet meer aan je vingers blijft plakken.

Stap 3

Zet de kommen bij elkaar en dek ze af met vochtige handdoeken. Laat dit een uur staan op kamertemperatuur zodat het deeg rijst.

Stap 4

Kneed het deeg nu nog eens heel goed zodat je al de lucht eruit duwt. Maak er broodjes of leuke figuren van en versier ze met noten en rozijnen. Leg de vormpjes op bakplaten met bakpapier en laat ze nog 40 minuten of een uur rijzen.

Stap 5

Verwarm de oven op 220°. Bak de broodjes ongeveer 20 tot 25 minuten. Zet een ovenvast schaaltje met water in de oven voor een mooie korst.

3. De kat

* De kat en de mens

In het oude Egypte

Heel lang geleden in Egypte is het allemaal begonnen.
In de mooie stad Bubastis aan de Nijl geloofden ze in een kattengodin.
De kattengodin heette Bast. Ze tekenden de godin op de muren als
een vrouw met een kattenkop. Egyptenaren kwamen met honderden
boten naar de stad om feest te vieren voor deze godin.

Katten werden gezien als heilig en werden vertroeteld met lekkernijen.
Zo werden wilde katten steeds minder wild. De katten vonden al die
mensen niet meer zo raar en genoten van alle aandacht en aaitjes.
Vanaf toen zijn katten altijd dicht bij mensen gebleven.

In de Middeleeuwen

In de middeleeuwen dacht men dat de kat het hulpje was van heksen...
Mensen geloofden dat een heks negen keer in een kat kon veranderen.
Als ze dit negen keer had gedaan, kwam de duivel de heks halen!
Als de heksen feest vierden, dansten ze met alle katten in een cirkel,
een heksenkring. Ze vlogen dan ook op bezems door de lucht.

De Middeleeuwse mensen vonden katten dus niet zo leuk.
Ze dachten dat katten ongeluk brachten.
Jammer genoeg werden er daarom veel katten gedood.
Er waren dan niet meer zo veel katten op straat.
Maar wat eten katten net heel graag op? Muizen en ratten!
Die werden nu niet meer opgegeten, waardoor er veel van waren.
En ratten geven ziektes door aan mensen… Zo is er een erge ziekte gekomen bij veel mensen; De zwarte pest.

De kat vandaag

Op een boerderij vind je altijd een kat. Weet jij waarom?
Een kat jaagt op muizen, die anders al het graan en ander voedsel van de mensen opeet.
Mensen houden een kat ook graag in huis. Zo'n kat is wel leuk om mee te spelen en om te knuffelen!
Heb jij een kat in huis?

Sommige mensen geloven nu nog dat een kat ongeluk brengt. Als je een zwarte kat ziet, zou er iets erg gebeuren en moet je opletten. In Engeland brengt een zwarte kat geluk, en een witte kat ongeluk. Geloof jij dat een zwarte kat ongeluk brengt?
In kinderverhalen komt de kat vaak voor, zoals de gelaarsde kat!
Soms is de kat ook een stout dier. Denk maar aan Azraël, de gemene kat van Gargamel in de Smurfen.
Of Tom & Jerry, waar Tom altijd de gemenerik is.
Ken jij nog verhalen met een kat in?

* Kat met laarzen schilderen

We gaan een kat schilderen. Een kat met mooie laarzen! Eerst gaan we zijn laarzen versieren en uitknippen.
En dan tekenen en schilderen we de kat in zijn nieuwe laarzen. Deze opdracht kan je in 2 of 3 lessen splitsen.

Wat heb je nodig per kind?

Voor de laarzen

* Kopie van de 2 laarzen op stevig (gekleurd) A4 papier
* Oost-Indische inkt en inktpennetje
* Of verf en stempelmateriaal; rietje, wattenstaafje, blokjes,…
* Schaar

Voor de kat

* Stevig A2 papier
* Lijmstift
* potlood en gom
* Goede plakkaatverf in bruin, zwart, oranje, beige, grijs
* Potjes voor de verf
* Harde, platte borstel van 2 à 3 cm breed

Afwerking

* Vetkrijt in geel, lichtgroen, zwart en lichtroze

Didactisch materiaal

* Voorbeeldjes van patronen
* Foto’s van katten
* **Achteraan vind je de laarzen en voorbeelden**

Stap 1

Versier de laarzen met mooie patronen.
Oudere kinderen kunnen met inkt en een inktpen patronen maken. Jongere kinderen kunnen met verf stempelen met rietjes en ander materiaal.
Bekijk dit best aan de hand van de doelgroep.

Stap 2

Knip de laarzen uit en kleef ze onderaan op het A2 papier. Nu kan je de kat tekenen.
Die mag er gerust een beetje gek uitzien!
Zorg dat de kinderen groot genoeg werken en help sommigen een handje bij de opzet.
Ogen en neus is nog niet nodig.

Stap 3

Nu gaan we de zachte vacht van de kat schilderen.
Dit doen we met 1 of 2 kleuren en met brede borstels.
Je mag vrij droog werken en hebt dus geen water nodig. Zo krijg je een “harige” structuur.
Zorg dat je van binnen naar buiten schildert met korte, soepele verfstreken. Ga op het einde van je verfstreek naar boven zodat je een zachte overgang hebt.
Doe deze techniek eerst voor in de klas.
Je maakt ook hier nog steeds geen ogen en neus.

Stap 4

Als de verf droog is, kan je oogjes, neus, mond, snor- en oorharen tekenen met vetkrijt.
De ogen kan je geel of lichtgroen maken met een zwarte pupil. Een roze of zwart neusje, witte wangetjes, misschien zie je zijn tandjes, een tongetje en nageltjes.

* Tikspelletjes

Hier vind je enkele actieve tikspelletjes rond het verhaal van Kat met laarzen. Leuk voor op de speelplaats of in de turnzaal.

Kat & muis

Kies een kat en een muis. Zet ze ver van elkaar, elk aan een andere kant. Zet alle andere kinderen in rijen. Als er 20 kinderen over zijn, maak je 4 rijen van 5 kinderen. Iedereen gaat nu zo staan zodat je met gestrekte armen de vingertoppen van de persoon naast jou, voor en achter jou juist kan raken. Iedereen houdt de armen gestrekt en gaat met het gezicht naar dezelfde richting staan zodat er gangen gevormd worden (een bos).
Nu probeert de kat de muis te vangen in het bos.
De leerkracht heeft een *fluitje*. Als die fluit moeten alle 'boskinderen' zich 90° draaien naar *links*: nu lopen de gangen in de andere richting! Dit kan herhaald worden tot de kat de muis heeft gevangen. Let op: de kat en muis mogen niet onder de armen lopen!

Patrijzenjacht

Kies 2 katten. Dit zijn de tikkers. De andere leerlingen krijgen lange *lintjes*, die steken ze achter in hun broek zoals een staart.
De katten moeten alle vogels vangen (ze bewegen ook als vogels).
Dit doen de katten door de staart van een vogel uit de broek te trekken. Alle staarten die de katten vangen worden in een *mand* gelegd.
Optie 1: Als jouw staart is afgepakt, ga je aan de kant zitten.
Optie 2: Als jouw staart is afgepakt wordt je een kat en moet je andere vogels gaan vangen. Er komen dus meer katten bij…

Toverdieren-tikkertje

Overloop op voorhand enkele dierenbewegingen die ze kunnen nadoen. Bijvoorbeeld een slang, kat, muis, vogel, kikker, …
Tip: Hang tekeningen van dieren op zodat ze kunnen "spieken".
Kies één of twee toverreuzen, de tikkers. Zij proberen de andere kinderen te tikken. Als ze iemand tikken, zeggen ze luid welk dier de getikte wordt! De getikte moet dit dier nadoen en blijft zo rondwandelen (niet lopen).
Gelukkig zijn er ook 1 of 2 goede tovenaars. Die worden gekozen terwijl de reuzen even op de gang staan. Deze tovenaars kunnen betoverde kinderen verlossen door ze een aai op hun hoofd te geven. Zorg ervoor de reuzen dit niet ontdekken! Want een tovenaar kan ook getikt worden en veranderen in een dier…
Het spel is gedaan als iedereen een dier is geworden.

Visjes vangen

Verspreid *10 hoepels* in de zaal. Leg *een mat* aan de kant.
Kies één of twee vissers, zij dragen eventueel *een lintje*.
De andere kinderen zijn vissen en "zwemmen" rond.
De visser mag alle visjes tikken die niet in een hoepel staan.
De visjes die in een hoepel staan zijn veilig.
Wanneer er 2 visjes in een hoepel staan moet het visje dat er eerst stond weer rondlopen of een andere hoepel zoeken.
De vissen die gevangen zijn moeten op de mat gaan zitten.

4. Nabespreking

Vraagjes voor in de klas

Ben je de voorstelling van *Kat met laarzen* gaan bekijken?
Waren er dingen in de voorstelling waar je verdrietig of blij van werd?
Wat zou jij doen moest je, zoals Marcel de molenaar, niets hebben?
Weet jij nog welke personages allemaal voorkomen in het verhaal?

Vind jij de kat nu eigenlijk een lieve kat? Of toch een beetje stout?
Wat doet de kat allemaal om Marcel rijk te maken?
En vind je dat dan goed wat de kat doet?

Uitleg over de gelaarsde kat zijn gedrag

In dit sprookje maakt een kat zijn baasje schatrijk.
Maar de kat doet dit met geweld, moord en bedrog.
Toch gaan we niet tegen zijn slecht gedrag in en vinden
we de kat eigenlijk wel een fijn figuur.
Want de kat wordt getoond als een leuke en vooral als
een slimme kat. Dit zien we als iets goeds.
En omdat de kat met zijn slimme ideeën zijn baasje helpt,
die arm is, vinden we het niet zo erg dat hij anderen bedriegt.
We laten toe dat de kat alles mag doen om zijn baasje
rijk en gelukkig te maken.
De winnaar is de kat, hij is de held en heeft dus altijd gelijk!

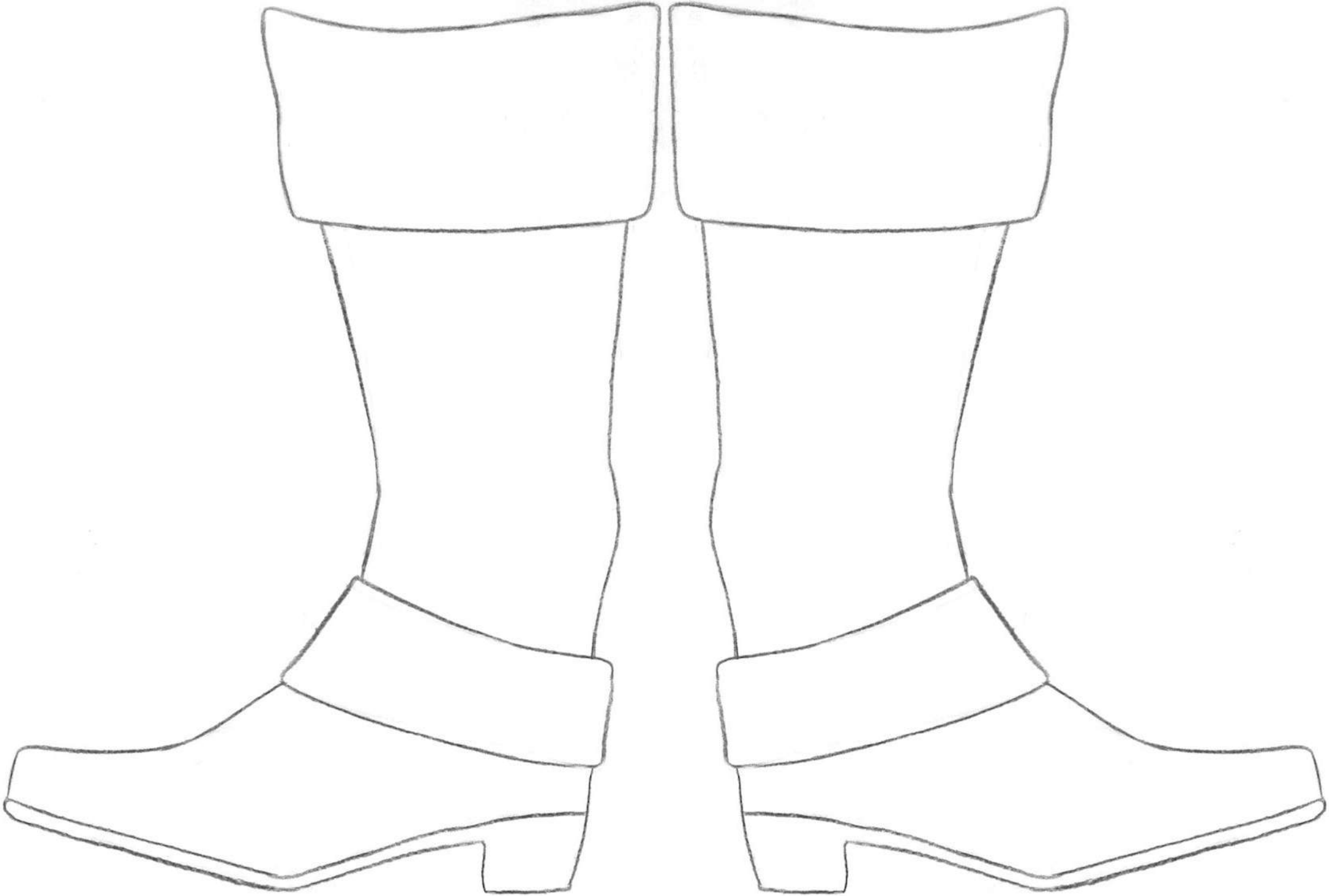

Voorbeelden “Kat met laarzen schilderen”